

KÜLÖNFÉLÉK.

Székelykeresztúri Unitárius Téli Gazdasági Iskola. Ez a címe annak az új intézménynek, amelynek létesítését egyházunk a múlt évi Főtanácsos elhatározta s a folyó évi október 15-én, miután a szükséges állami engedélyt megszerezte, meg is nyitja. Nem tudjuk eléggé hangsúlyozni ez intézet jelentőségét s a székelység gazdasági életére kiható fontosságát. Most, amikor a hivatalnoki pályákon való érvényesülésünk a minimumra szállott, amikor diplomás embereinket az elhelyezkedés és a mindennapi kenyér gondja gyötri és sok esetben a kétségbeesés örvényébe juttatja, valóban csak az édes anyaföld maradt meg a mi számunkra, amelyen nemcsak meghalunk, de élnünk is kell. E földnek életerejét kibányászni, termőképességét fokozni, a gazdasági élet különböző ágait mélyíteni s a mai kor kívánalmai szerint átalakítani s ezáltal népünket a vándorbot kálváriájától nemcsak megmenteni, hanem ősei földjén a mindennapi kenyerét is biztosítani: ez ma a leghelyesebb út és irány, amelyet kultúrpolitikánk követhet. Ilyen szempont vezette egyházunk Főtanácsát akkor, amikor a főgimnázium kényszerű leépítése után a gazdasági iskola létesítését elhatározta. Ennek az iskolának célja nem az, hogy diplomákat gyártson s jóságigazgatókat neveljen, aminek a mai viszonyok között értéke amugy sem volna; hanem a nép egyszerű fiait arra kívánja megtanítani, hogy kis birtokaikat mi módon műveljék, hogy azt jövedelmezőbbé tegyék s a fejlettebb mezőgazdasági tudomány megállapításait miképpen alkalmazhatják a mindennapi életben, hogy így népünk gazdasági konzervatívizmusát a szükséghez képest megtörje, a fejlődés és haladás szolgálatába állítsa. Az iskola okt. 15-től ápr. 15-ig tart. A közbeső nyári félévet a növendékek otthon a saját gazdaságukban töltik, ahol tanáraik vezetése mellett gyakorlatilag alkalmazzák azt, amit az iskolában télen tanultak. Az iskolába felekezeti különbség nélkül beiratkozhatnak 14—30 éves korig, akik 4 elemi osztályt végeztek s akiknek van mezőgazdaságilag művelhető birtokuk. Az iskola elvégzése egy éves katonai szolgálatra jogosít. Több ingyenes, kedvezményes ösztöndíjas hely van. Ez az intézet

valóban érdemes az egész erdélyi magyarság támogatására. Székelykeresztur pedig egy új gazdasági központot kap benne. Ugy értesülünk, hogy az I. oszt.-ba már 40-nél többen jelentkeztek.

Nyugalomba vonult tanárok. A kolozsvári unitárius főgimnázium tanári karából folyó év szeptember 1-től kezdve nyugalomba mentek Dr. Gál Kelemen, Vass Domokos és László Gyula. A két utóbbi azonban, mint óraadó tanár tovább fog működni az intézet szolgálatában. Azonban Dr. Gál Kelemen tb. igazgató végleg megvált az intézetben viselt tanári munkásságától. Gálffy Zsigmond igazgató, midőn a tanév megnyitása alkalmával ezt a tényt bejelentette, az alábbi meleg szavakban emlékezett meg Dr. Gál Kelemenről:

„Emellett a tény mellett — mondotta — nem haladhatunk el szóltanul, habár sem alkalma, sem módja nem lehet e megnyitó keretében annak, hogy az ő szolgálatait érdem szerint megvilágítsuk. Bizonyos, hogy ennek az intézetnek története, mondhatnám: lelke szorosán összefort a közelmúlt évtizedekben dr. Gál Kelemen nevével, egyéniségével, egész benső valójával. 40 éves tanári és ebből 25 éves igazgatói működés ideálisan becsületes, fáradhatatlan és mindig csak a közjót néző, s minden generációnak mintául szolgálható betöltésének önérzetesen felemelő tudatát és ez intézet soha el nem muló háláját viszi magával. Tervszerű és szigoruan következetes tanügyi munkásságával, amelyet szóval, tollal és tettel kifejtett, már régen előkelő helyet szerzett magának a magyar iskoláztatás történetében és még életében bevonult az unitárius nagy férfiak Pantheonába. Kivánjuk, hogy élete további folyása csendes, zavartalan nyugalomban teljék és hisszük, hogy szellemének írásos termékeiben ezután is büszkén gyönyörködhetünk.“

Mi a magunk részéről csak azon jogos reményünknek adunk kifejezést, hogy dr. Gál Kelemen, aki eddig is folyóiratunk legmunkásabb dolgozó társa és leghivebb barátja volt, ezután a mindennapi tanítás fáradsága alól felszabadulva, még fokozottabb erővel fogja szolgálni egyházi irodalmunk ügyét, melyet eddig is megbecsülhetetlen tanulmányaival gazdagított. Isten éltesse és segítse!

A székelykeresztúri főgimnázium tanári karából szintén még a múlt évi szeptember 1-től nyugalomba ment Lőrinczi István vallástanár, a folyó évi szeptember 1-től pedig Pap Mózes tb. igazgató. Azonban egyik sem vált meg végleg az intézettől, mert mint óraadó tanárok tovább működnek.

Itt említjük meg, hogy 40 évi szolgálat után nyugalomba ment Gál József recsenyédi lelkész is. Recsenyéden kezdette meg

lelkipásztori működését s itt is fejezte be. Hű, buzgó és lelkiismeretes munkása volt az Úr szőlőjének. Áhitatos imádságokkal és népies egyházi beszédekkel gazdagította egyházi irodalmunkat. Reméljük, hogy ilyen irányu munkásságát továbbra is folytatni fogja, amihez mi jó egészséget és kitartást kívánunk.

A kolozsvári unitárius kollégium fiúelemeiskolájának és főgimnáziumának évmegnyitó ünnepélye szeptember 1-én d. e. 9 órakor folyt le a kollégium dísztermében. Az „Erős várunk nékünk az Isten“ elhangzása után imát mondott Vári Albert valástanár, majd az igazgató tartotta meg évmegnyitó beszédét. Dr. Ferencz József isk. felügyelő gondnok és a püspök úr ömeltősága lélekből fakadó és lelket megkapó szavai után a „Tebened biztunk eleitől fogva“ egyházi ének zárta be az ünnepséget. A tanítás az elemi iskolában szeptember 1-én, a főgimnáziumban szeptember 3-án kezdődött.

A beiratkozások eredménye a következő: 1. Fiúelemi iskola: I. oszt. 17 (9 unit., 7 ref., 1 luth.) II. oszt. 21 (9 unit., 11 ref., 1 róm. kath.) III. oszt. 21 (12 unit., 7 ref., 2 róm. kath.) IV. oszt. 22 (15 unit., 5 ref., 2 róm. kath.) Összesen beiratkozott 81, vallás szerint való megoszlás: 45 unit., 30 ref., 5 róm. kath., 1 luth. A mult iskolai évben a beiratkozási létszám 83 volt, ebből unit. 48.

2. Főgimnázium: I. oszt. 49 (36 unit., 9 ref., 2 róm. kath., 2 luth.) II. oszt. 34 (21 unit., 7 ref., 2 róm. kath., 4 luth.) III. oszt. 37 (34 unit., 1 róm. kath., 1 luth., 1 baptista.) IV. oszt. 22 (13 unit., 3 ref., 3 róm. kath. 3 luth.) V. oszt. 20 (16 unit., 3 ref., 1 luth.) VI. oszt. 29 (23 unit., 3 ref., 3 róm. kath.) VII. oszt. 33 (21 unit., 10 ref., 2 róm. kath.) Összesen beiratkozott 224 tanuló, kik közül 164 unit., 35 ref., 13 róm. kath., 11 luth., 1 baptista. Létszámszaporodás a mult iskolai évhez mérten 20 tanuló, unitárius tanulók létszám-növekedése 15.

3. A Teol. Akadémia öt évfolyamára 35 növendék jelentkezett.

A székelykeresztúri főgimn. elöljáróságának sikerült az a törekvése, hogy az E. Főtanács által megszüntetett négy felső osztályt társadalmi uton fenntartsa. Ennélfogva a folyó isk évben mind a hét osztály tovább működik. Értesülésünk szerint a beiratkozottak száma 148.

Beszámoló az Ifjúsági Körök IV. konferenciájáról. A Dávid Ferenc Egylet Ifjúsági Köreinek kiküldöttei az idén Nyárad-szentlászlóra gyültek össze, hogy közös problémáikat megvitasák. Közel száz vendég gyült itt össze, kik között volt Rev. Robert Hoagland, ki az amerikai és dr. Borbély András meg Kriza Kálmán, kik a magyarországi unitárius ifjúságot képviselték.

Augusztus 20-án délután rég nem látott tömeg ajkán kélt fo-

hász a szentlászlói templomban: „Megpihenni, megnyugodni Hozzád jöttünk Istenünk“. Ekárt Andor helybeli lelkész imája után dr. Lőrinczy István elnök megnyitotta a konferenciát. Kölesönös üdvözlések után dr. Varga Béla egyházi főjegyző tartott felolvasást arról, hogy mit is vár ifjúságunktól az Egyház. Dr. Borbély András a budapesti unit. leányegylet, a cserkészcsapat és Ifjúsági Kör egy éves munkájáról olvasott fel tartalmas beszámolót és nevezett egyletek testvéri üdvözlését tolmácsolta. Fikker János az angliai, Lőrinczy Géza az amerikai, ifj. Kovács Lajos a németországi és Ferencz József a csehországi szabadelvű mozgalmakról adtak érdekes és értékes megfigyeléseiken alapuló helyzetképet. Este a szabadban megrendezett ismerkedési estély volt.

Augusztus 21-én Rostás Dénes Máté evangéliuma V. 6. verse alapján tartott bibliamagyarázata indított be nagyon érdekes vitát. Utána ifj. Szabó Sámuel előadása következett a városi ifjúság és az egyház viszonyáról. Ezt követte Deák Berta előadása a városi leányok egyesületben való összegyűjtésének lehetőségéről. Délután Mikó Imre felolvasta a Ferencz József, Mikó Imre és ifj. Ürmösi Károly által írt „Vallás, fajiség és szociálizmus“ című értekezést, melyet mélyreható vita követett. Bedő Boriska a lányok missziói tevékenységéről beszélt.

Augusztus 22-én Lőrinczy Géza imája után Gálfalvi József ismertette a bukaresti unitáriusság helyzetét, Ebert Hajnalka pedig a cselédkérdés és népviselet kérdésével foglalkozott. Délután különféle jelentések után a legközelebbi teendőket tárgyalták meg és megválasztották az Egyetemes Szervezet tisztikarát. Este Kriza Kálmán tartott előadást a németországi krízis okairól és következményeiről.

Augusztus 23-án ünnepi istentisztelet volt, melyen imát Fikker János, egyházi beszédet Márk III. 32—35 versei alapján Barabás Béla mondott. Templomozás után a konferencia résztvevői a falu megtekintésére indultak. Délután különösen nagyszámú hallgatóság előtt Csongvay Lajos imája után Gyallay Pap Zsigmond beszélt a nép és intelligencia viszonyáról, Balázs Ferenc pedig a falufejlesztésnek új modozatait ismertette. Este műsoros táncmulatságot rendeztek.

A konferencia résztvevői augusztus 24-én Szentgericére mentek át, ahol a hétköznap dacára nagy tömeg előtt ismertette Ferencz József a mai falumunka jelentőségét, Lőrinczy Géza pedig a nyugati kultúrát hasonlította össze a miénkkel. Délután még nagyobb hallgatóság előtt sikerült vallásos összejövetelt rendeztek, melynek kiemelkedő száma Gyarmathy Árpád előadása volt

a szövetkezés szükségességéről. Este az egyházközség gazdagon megvendégelte a jelenlévőket.

Ha már most összefogó áttekintéssel vizsgáljuk meg az előadók által boncolt kérdéseket, úgy látjuk azoknak szerves egymásbakapcsolódását és fölvezölhatjuk magunknak a bennük rejlő egyetlen nagy gondolat körvonalait. E gondolat: az új magyar lelkiség tisztult nagy szintézisének létrehozása, mely a nép jellegzetes öntudatosított fajiságából kiindulva, egy új, faji értékeiben és ezek által általános emberi célokért szolidárisan dolgozó magyar társadalom felé vezet. Mindezt pedig átszötte egy dinamikus erejű unitárius eszmetartalom, mely ez új társadalom szüntelen fejlődni törekvésének lesz letéteményese.

E célkitűzés univerzális emberi s mégis mélységesen magyar voltát mindnyájan átértették, éreztük és átéltek s így hirdetni merjük — hisszük, nem alaptalanul, — hogy ez ifjúsági összefüvetek — mégha anyagi megerőltetést követelnek is, — nélkülözhetetlenek és tudjuk, hogy e kézfogások egy szebb, reményteljesebb, egy emberibb kor hajnalát jelentik számunkra.

Ifj. Szabó Sámuel.

Gyászhirek: Katona Mihály nyug. unitárius lelkész életének 81-ik évében, július 12-én hosszas szenvedés után Tarcsafalván jobb létre szenderült. Azoknak a mult időknek volt élő tanuja közöttünk, amelyekben még a hűség, a jellem és a becsület volt az élet legfőbb értéke, amelyekben az emberek lelkét nem a földhöz ragadt önzés, hanem a másokat boldogító szeretet irányította. Mint lelkipásztor ezt a szellemet hirdette szóval s erről tett bizonyosságot cselekedeteivel. A reá bizott talentumokkal hiven sáfárkodott s hisszük, hogy amaz igaz bíró kezéből elveszi hűség jutalmát, amit ez a világ olyan szűkmarkuan adott neki. Legyen csendes nyugalma! Katona Ferenc sz.-kereszturkőri esperes és Katona József tarcsafalvi lelkész édes atyjukat gyászolják az elhunytban. — Id. Vajda András a kolozsvári unitárius egyházközség egyházfia és harangozója életének 66-ik évében, szeptember 16-án, megszűnt élni. 35 évet töltött az egyházközség szolgálatában, amely idő alatt hűségével és megbízhatóságával teljes mértékben rászolgált előljárói elismerésére. Édes és nevelt gyermekei, valamint a nagyszámu rokonok áldják emlékét.

Nyilvános nyugtázás.

A Keresztény Magvetőre az utóbbi nyugtázás óta a következő befizetések történtek:

Ádámos (1926/27) 250, Raffay András (1931) 250, Bardócz Ferenc (1930/31 I. f.) 450, Boros Jenő (1930) 300, Vaska Dezső (1925—1927. részlet) 400, Sepsiszentkirály (1930) 300, Zsakó Andor (alapító-díj) 500, Sepsiszentgyörgy (1931) 300, Dr. Jancsó Ödönné (1931) 300, Dr. Abrudbányay Ede (1931) 250, Dr. Mikó Lőrinc (1930. részlet) 150, Müller Géza (1930. részlet) 150, Dr. Gál Zsigmond (1931) 300, Vaska Dezső (1927—1929) 500, Ürmös (1924—1928. részlet) 700, Sepsiszentgyörgy (1932) 300, Torockó (1929—1931) 750, Kozma Béla (1930) 300, Orbók Gyula (1929/30) 400, Szentháromság (1928/29) 500, Székelyderzs (1930) 250, Székelymuzsna (1925/26) 300, Homoródszentmárton (1929/30) 600, Kővári Jakab (1931) 150, Dobai István (1930) 140, 18 lelkésztől az 1931. évi I. negyedi kongruából részlet 1064 Lei, Siketes Sándor (1930/31. I. f.) 450, Tana Sámuel (1931) 300, Homoródszentpál (1930) 250, Homoródszentpéter (1930) 250, Városfalva (1931) 300, Homoródalmás (1931) 300, Balázs András (1930. részlet) 200, Balázs Ferenc (1929) 300.

Tisztelettel kérem a hátralékok és előfizetések beküldését. Kolozsvárt, 1931. szeptember 1.

Hadházy Sándor,
pénztárnok.

